

DARIO FO NIEUWS

Zingend het jaar 2009 door van kern tot kern

KINDERZEGEN IN POELDIJK 14-15-16 mei

1947, Jan Olierookstraat: hoe meer kinderen hoe groter de deugd! Dat predikt de pastoor die over zijn parochianen waakt. De opera 'Kinderzegen' gaat over grote katholieke gezinnen in Poeldijk en is te zien op donderdag 14, vrijdag 15 en zaterdag 16 mei in de feesthal, nr. 421 op het terrein van ABC-Westland. De samenwerking met ABC-Westland houdt verband met het 10-jarig bestaan van dit bedrijventerrein.

Groot orkest

In het kader van dit jubileum houdt ABC-Westlandbeheer op zaterdag 16 mei een Open Dag. De opera wordt juist ook op het ABC-terrein gehouden om het feest extra accent te geven. Een groot aantal bedrijven zorgt er door sponsoring voor dat de opera een groot orkest krijgt van 40 musici.

Terug naar 1947

Nel, Jopie, Bep, Sjaan, Gré, Riet. Namen van meiden die in de jaren 40 en 50 jong waren in het Westland. Het zijn ook de namen van de dames, die in het kostuumatelier met veel plezier hard werken aan de kostuums voor de 11kernenopera's. Tijdens het naaien wordt er veel gekletst en gelachen en zo zijn ook de verhalen over vroeger en wetenswaardigheden over Poeldijk aan de orde van de dag: grappige voorvallen, sappige anekdotes, openbaringen over wie er nog met wie gevreeën heeft. Daarnaast ook schrijnende herinneringen die emoties losmaken. Uit de verhalen kwam naar voren dat veel dames opgroeiden in de Jan Olierookstraat in Poeldijk. Daar woonden in een halve straat in 1947 al 200 kinderen. Hele grote gezinnen dus.

Opera voor hele familie

De verhalen van de dames uit het atelier heeft Bouke Oldenhof verwerkt in deze opera over grote gezinnen, die speelt rond 1947, waar menigeeen

zich in zal herkennen of je nou de oudste zoon, de jongste meid of een middelste bent. Samen met de componist Bernard Hunnekink maakte hij de opera 'Kinderzegen'. Herkenning, humor en ontroering zullen vechten om voorrang. Het wordt een nostalgische reis door het verleden, die je doet verlangen naar die goede oude tijd en je tegelijkertijd doet beseffen dat het tegenwoordig (gelukkig) allemaal anders is. Een opera voor iedereen, dus kom er naartoe met je hele familie!

Stamppottenbuffet

Voor een complete avond uit is het mogelijk om - voorafgaand aan de voorstelling - te genieten van een driegang stamppottenbuffet à € 15,- p.p., verzorgd door Toussaint Partyservice in de ABC Feesthal nr 421. Kaarten hiervoor zijn verkrijgbaar bij Dario Fo via

info@dariofo.nl of 0174-244455

The Wall Waterpop Wateringen

Het is Dario Fo gelukt om de rechten te verkrijgen voor *The Wall* van Pink Floyd die precies 30 jaar geleden werd uitgebracht. *The Wall* is niet alleen één van de hoogpunten uit de popgeschiedenis, het vertelt ook een boeiend verhaal en bevat een kritische visie op bepaalde maatschappelijke thema's. Zo zijn er in diverse scènes en songs verwijzingen naar oorlog en onderdrukking. Roger Waters' meesterwerk wordt door Dario Fo in samenwerking met de organisatie van Waterpop op vrijdag 7 augustus ten tonele gebracht op het podium van Waterpop in Wateringen. De kaartverkoop start op zaterdag 9 mei om 09.00 uur bij Dario Fo in Poeldijk. Zie voor verkoopadressen in Wateringen de speciale website: www.11kernenopera.nl

Iedere maand een nieuwe opera...

Om het vijfjarig bestaan van de gemeente Westland te vieren heeft elk van de elf kernen in 2009 een eigen kernenopera, elke maand in een andere kern. Inmiddels hebben Heenweg, Naaldwijk, 's-Gravenzande en Honselersdijk dit operafestijn gehad. De laatste opera had wegens groot succes zelfs een extra voorstelling.

In de afgelopen vier maanden genoten duizenden bezoekers van opera's die door honderden spelers en tientallen vrijwilligers werden gerealiseerd. Hiervoor waren alleen al bijna 500 kostuums nodig die door een groep naaisters zijn gemaakt in het atelier van Dario Fo. In april is Poeldijk aan de beurt en in mei Monster. Kom met de aankondigingen in deze krant alvast in de stemming, lees wie de schrijvers van de opera's zijn, en kom genieten van deze bijzondere opera's!

Opera in Poeldijk

Kinderzegen

do 14* | vr 15 | za 16** mei
aanvang 20.00 uur

De Feesthal

ABC-Westland 421, 2685 DE Poeldijk
** 16 mei uitverkocht!

Kaartverkoop:

Benzinestation Ototo!

Jan Barendselaan 188, 2685 BX Poeldijk
(dagelijks geopend tot 21.00 uur)
Dario Fo, ondernemers in de kunst

Opera in Monster

Mega Monster Battle arena™

do 18* | vr 19 | za 20 juni

Opera in Ter Heijde

De Branding

do 9* | vr 10 | za 11 juli

Rockopera in Wateringen

The Wall

vooravond van Waterpop

vrijdag 7 augustus

aanvang 20.00 uur

Start kaartverkoop

The Wall zaterdag 9 mei 9.00 uur

bij Dario Fo

Kaartverkoop

Kaarten € 15,-

* Try-outs € 10,-

Dario Fo, ondernemers in de kunst

Voorstraat 88, Poeldijk

Tel 0174 244455

buiten kantooruren: 06 - 23788835

info@dariofo.nl

Kijk op de website voor kaartverkoopadressen in de dorpskernen.

Mega Monster Battle arena™

Openlucht game-opera in het hartje van Monster

El Fuerte uit Streetfighter, maakt geen deel uit van de voorstelling

In juni wordt Monster getraakteerd op een eigen opera, waarvoor de plaatsnaam Monster de inspiratie heeft gegeven. Het wordt een game-opera, een soort computerspel in de open lucht met grote mechanische monsters, begeleid door muziek, zang, dans en geluidseffecten.

Net als in een computergame zal het gaan om winnen of verliezen. In een aantal toernooien zal het lot bezegeld worden van de game-figuren, die nu niet op een scherm strijden maar als mensen van vlees en bloed op het marktplein van Monster duels aangaan!

Het Burgemeester Woutersplein in Monster wordt donderdag 18, vrijdag 19 en zaterdag 20 juni een Mega Monster Battle Arena. De cast zal voornamelijk bestaan uit jongeren. In deze opera is eveneens een rol weggelegd

voor het brandweercorps van Westland, dat een brandweerkoor zal vormen.

Componist Daniël Hamburger, schrijver Sieger M. Geertsma en game-ontwerper Kars Alfrink vormen samen het creatieve brein achter deze opera, die jongeren zal aanspreken en ouderen in contact brengt met de jongerencultuur van de games.

Als het aan dit jonge ontwerpers-trio ligt wordt het een operashow voor iedereen die cool, flitsend en spectaculair is.

Mis deze Monster-happening dus niet!

www.11kernenopera.nl

WE STELLEN U VOOR: DE SCHRIJVERS

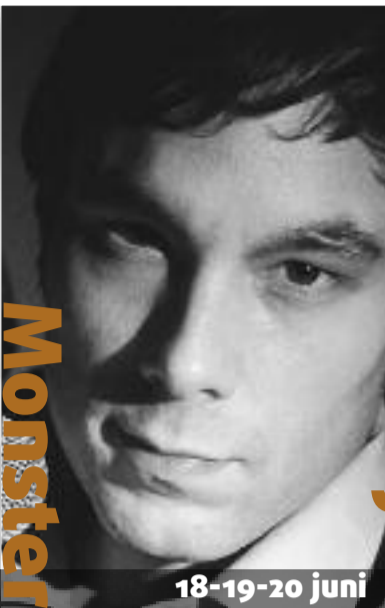
Poeldijk

14-15-16 mei

Monster

18-19-20 juni

Monster

18-19-20 juni

Ter Heijde

9-10-11 juli

Wateringen

7 augustus

Kinderzegen

Opera over grote katholieke Poeldijkse gezinnen anno 1947

Bouke Oldenhof

Bouke Oldenhof (1957) voelt zich de typische middelste uit een Fries gezin van zes kinderen. Zijn moeder groeide op in een gezin van dertien en is exact de middelste. Zijn vader is de oudste in een gezin van zes kinderen. Als schrijver van 'Kinderzegen' heeft hij zijn achtergrond dus mee.

Toen Wilma Sekrève liet doorschemeren nog een schrijver te zoeken voor deze Poeldijkse opera ging er een dag overheen voor het muntje bij hem viel. "Ik liep al enige tijd rond met het idee een stuk te schrijven over grote gezinnen en ik wist dat daarvoor in het Westland de ideale inspiratiebron te vinden was. Opeens zag ik dat hier een kans lag voor mij en vol enthousiasme stelde ik Wilma voor dit gegeven juist als 'kernopera' uit te werken, al wist ik niet goed in welke vorm ik het geheel zou gieten."

Oldenhof zag bij de grote gezinnen van weleer de standaardbeelden die iedereen zo'n beetje heeft: gezelligheid, inschikken, armoe. "Een conflict dat aan het operaverhaal een wending zou moeten geven, bestond eenvoudigweg niet. Daarom heb ik typerende situaties, gebeurtenissen en gevoelens uit de grote gezinnen van circa 1947 vertaald in verschillende scènes en liederen, die als geheel toch het verhaal vertellen dat bij het publiek tot de verbeelding zal spreken."

Een verhaal dat levensecht Westlands is en ontroert kan niet puur in Friesland aan een toetsenbord ontstaan. "Om de streek te leren kennen las ik met veel plezier 'Hollands Tuin' van Jan Barendse en het Gedenkboek van de Bond Westland, dook ik in het vroegere verenigingsleven en had ik interviews met Westlandse dames uit het naai-atelier van Dario Fo.

Ik weet dat componist Bernard Hunnekink muziek schrijft die heel mooi aansluit bij de thema's in de liedjes en goed in het gehoor ligt. Als je het mij vraagt krijgt Poeldijk een opera die heel dicht bij de mensen staat. Of je nu uit een groot gezin komt of niet, de reeks scènes en liederen zal ongetwijfeld een doorlopend feest van herkenning zijn."

Mega Monster Battle arena™

Game-opera

Kars Alfrink

Spelontwerper Kars Alfrink (1980) voltooide in 2002 zijn opleiding aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Vanaf 2005 is hij als docent aan deze Hogeschool verbonden en sinds 2007 werkt hij als interactie-ontwerper en spelontwerper vanuit zijn eigen studio Leapfrog. Hij ontwerpt speelse toepassingen voor het omgaan met websites of mobieltjes en tegenwoordig ook steeds vaker spellen voor buiten, de zogenoemde 'urban games'. "Je moet dan denken aan een computerspelletje zoals Pac-Man dat in het echt, volgens bepaalde spelregels, wordt gespeeld door een groepje mensen die bijvoorbeeld per mobieltje spelinstructies kunnen krijgen."

Door zijn ervaring met urban games kan hij met de opdracht voor de opera van Monster goed uit de voeten. De uitgangspunten voor die opera luiden: de opera is nadrukkelijk voor jongeren, er moet een link zijn met de naam 'Monster' en het moet een openlucht-spektakel worden. "Het laat zich raden dat ik me door de plaatsnaam liet inspireren tot een spel met monsters. Na het bedenken en uittekenen van de spelregels heb ik samen met componist Daniël Hamburger testsessies met jongeren van Koperen Kees gehouden. Zij zoeken de grenzen op van mijn ontwerp. Door hen te observeren en te luisteren naar hun suggesties krijg ik weer nieuwe ideeën en gaandeweg krijgt de game-opera vorm. Deze manier van samen creëren spreekt mij erg aan en past precies bij de community-art werkwijze van Dario Fo."

Dit is de enige opera waar drie mensen aan werken, jonge mensen ook die dichtbij de hedendaagse jongerencultuur staan. "We weten hoe we het voor jongeren 'cool' houden en tegelijk willen we de opera ook toegankelijk maken voor, zeg maar, volwassen publiek, dat zo de belevingswereld van jongeren kan ervaren. Spannend is wel dat een game-opera nooit een dichtgetimmerd stuk kan zijn. Daarom zal ook de live band in deze voorstelling moeten improviseren al naar gelang het verloop van het spel. Dat dit een bijzonder experiment is weten we trouwens wél zeker."

Mega Monster Battle arena™

Game-opera

Sieger M. Geertsma

De jonge kunstenaar Sieger M. Geertsma (1979) heeft zijn roots in hiphop, graffiti en rap. Hij doet eind jaren negentig mee aan talloze experimenten waarin beeld, geluid, muziek, poëzie en soms ook dans samenvloeien, zowel in solo-optredens als in een formatie met andere artiesten uit de kunstwereld. "Soms had ik dan de rol het publiek op te jatten met mijn teksten, maar ik deed ook mee aan de 'battle cultuur', een soort arena waarin dichters, rappers en standuppers elkaar met teksten het spervuur aan de schenen leggen." In 2003 rondt hij zijn studie mediakunst aan de Academie te Groningen af.

Op zijn 22e verschijnt zijn eerste officiële dichtbundel 'Straatvluchter'. Inmiddels werkt hij aan zijn vierde dichtbundel, die dit jaar het licht zal zien. Tegenwoordig geeft hij ook verschillende poëziewerkshops door het land, staat af en toe nog als 'veteraan' op de planken bij Poetry Slam of als woordkanon in de hiphopwereld met Brainpower, Ali B., VSOP en andere Nederhoppers. Hoewel hij ook toneelteksten schrijft is het werken aan een opera - samen met de spelontwerper Kars Alfrink en componist Daniël Hamburger - geheel nieuw voor hem. Daarbij is het een hele kunst om verhaallijn, spel en muziek goed in balans te brengen.

Het thema is hem op het lijf geschreven. "Ik ben een fan van oude computerspelletjes en heb er een enorme verzameling van. Eigenlijk een wat uit de hand gelopen hobby, maar als mediakunstenaar ben ik gek van computergames. De modernste games zijn echt een complete sensatie van beeld, geluid en fantasie." Geertsma vindt het helemaal van deze tijd dat Monster een game-opera krijgt op het marktplein. "In de Middeleeuwen was zo'n plein het strijdperk met ridders te paard. Nu is het de beurt aan een levensecht computerspel, een toernooi met monsters. Het verloop van de strijd is net zo onbekend als bij de vroegere ridders, maar voor mij als schrijver staat één ding wel vast: de held zal altijd overwinnen!"

De Branding

Heijdsje 'Op hoop van zegen'

Hans Dorrestijn

Hans Dorrestijn (1940) is eigenlijk al jarenlang als zanger, cabaretier en presentator bekend in de Nederlandse theater- en omroepwereld. Na 35 jaar optreden voor publiek sloot hij - met een verkorte versie van zijn laatste show Ruines - in december 2008 zijn loopbaan op de Nederlandse podia af. Hij is de man die met pessimistisch zelfbeklag en gefrustreerd gestuntel de lachers op zijn hand kreeg. Wie aan Dorrestijn denkt hoort een man gortdroom en met klaaglijke stem tragikomische liederen en verhalen over het voetlicht brengen. Zijn teksten schuren als het ware langs het leven en zijn uitspraak 'Hoe langer het leven, hoe korter de stoet' typeert deze zwartkijker ten voeten uit.

Als tekstdichter heeft hij bijdragen geleverd voor kinderprogramma's als 'De stratenmaker op zee show' en 'J.J. de Bom'. Met de talkshow 'Positief Genieten' (tv) en onzinnige nieuwsberichten in 'Dorrestijn Pers Agentschap' (radio) trok hij een grote groep vaste kijk- en luisterfans. Hij schreef meerdere boeken, o.a. een met de absurde titel 'Ik moest een schaap een tongzoen geven' en gaf ook een reeks cd's uit. Zijn teksten bevatten een mix van poëzie en pakkende zinsneden uit het tergende leven van alledag. "Op het eerste gehoor denk je misschien dat ik als een onnozele hals mijn eigen diepste treurnis aan het publiek probeer te brengen maar de mensen lachen om de herkenning. Wat is er anders leuk aan de sketch over het eenzame, genante gevoel dat je krijgt als je - bij onbekenden op visite - na lang uitstellen toch maar je gevoeg doet en dan tot je schrik ontdekt dat er geen pleepapier is?"

Dat hij nu in samenwerking met Breuker de teksten voor de opera van Ter Heijde schrijft noemt Dorrestijn een verrassend rake combinatie: "In deze opera staat toch vooral het onzalige lot van deze kustplaats centraal: ten onder gaan en weer de kracht vinden om het tij te keren. Dat thema staat toevallig heel dicht bij ons alle twee. Eigenlijk ook een lekker zwart thema waar ik me op uit kan leven, maar dan vooral in luchtigheid en humor."

The Wall

Rockopera

Roger Waters

Roger Waters (1943) verloor zijn vader - militair in het Britse leger - in de Tweede Wereldoorlog toen hij nog maar vijf maanden oud was. Het verlies van zijn vader had een grote invloed op hem en in veel van zijn songs worden regering en leger aan de kaak gesteld als glibberig en corrupt. Het gemis van zijn vader komt o.a. tot uitdrukking in het nummer Another brick in the Wall (deel 1 The Wall).

Waters was aanvankelijk leraar. In 1964 staat hij samen met Syd Barrett aan de wieg van wat de meest succesvolle psychedelische rockband ooit zou worden: Pink Floyd. Als basgitarist en songwriter van deze band was Waters de grote man achter de symfonische rockalbums Ummagumma, Atom Heart Mother en Meddle.

In 1973 verschijnt het sensationele en best verkocht album ooit The dark side of the moon. Na dit ongekende succes is het even stil rond de band tot in 1979 het dubbelalbum The Wall wordt uitgebracht. Waters is bijna geheel verantwoordelijk voor dit werk dat korte, betrekkelijk simpele songs bevat met een grote zeggingskracht. De rode draad is eenzaamheid, als gevolg van 'the wall', waaraan velen hun steentje bijdragen.

Waters lanceert in 1984 zijn eerste soloalbum. Terwijl de rest van de band onder de naam Pink Floyd nog altijd volle stadions trekt lijkt bij hem de fut eruit. Na de val van de Berlijnse Muur komt hij in 1990 verrassend terug met The Wall als "live" mega-show in Berlijn, gezongen door een all-star cast.

Roger Waters is met zijn carrière van meer dan 40 jaar een ware legende. Hoewel hij zelf ouder geworden is, is de muziek van deze trendsetter hetzelfde gebleven. Met zijn tijdloze betoverende muziek heeft hij wereldwijd nog altijd uitverkochte concerten met 'oude' en nieuwe fans. In 2005 trad Pink Floyd met Waters nog eenmaal op tijdens het Live 8-concert in Hyde Park, Londen. De laatste keer dat Waters een concert in Nederland gaf was in 2007 in het Gelredome in Arnhem.

VAN DE 11 KERNENOPERA'S...

Kwintshoul
16 t/m 26 september
werktitel

Bouke Oldenhof

Bouke Oldenhof (1957) is een geboren en getogen Fries. Hij behaalde zijn doctoraal Nederlandse Taal en Letterkunde en omdat hij - tot zijn spijt - niet op een boerderij opgroeide, werd hij leraar Nederlands en Fries. Na een studie Theaterwetenschappen ging hij als dramaturg aan de slag bij het amateurtoneel in Friesland. Maar schrijven kreeg bij hem gaandeweg de overhand en sinds 2000 is hij full time schrijver/vertaler.

Wie de toneelstukken van zijn hand ziet, kan daarin iets van de persoon Oldenhof herkennen. "Bij elk stuk en elke rol kan ik mij telkens de vraag stellen: ben ik dat? Het verrast me behoorlijk dat ik toch, al schrijvende, in personages kanten van mezelf verbeeld waarvan ik me totaal niet bewust ben."

Hij heeft inmiddels meer dan 40 toneelstukken op zijn naam staan, van grote happenings tot kleutertheater. "Juist de afwisseling is boeiend: het naïeve voor kinderen, lichte spot voor volwassenen en de dynamiek bij een spektakelstuk met een behoorlijke cast. Maar ik houd niet van grote woorden en vage filosofieën op de planken. Ik zoek mijn inhoud dichtbij de mensen, in de kleine dingen van alledag die bepalen hoe ieder in het leven staat." Oldenhof heeft al voor meerdere werken prijzen en nominaties gekregen.

Zijn trots is zijn stuk Abe! (1995) dat in het Abe Lenstra Stadion werd opgevoerd. Toen hij zijn personage Abe liet zeggen dat hij Ajax zou inpakken, reageerden Abe's vrienden, die dat maar grootspraak vonden, met "Die komen uit Amsterdam!". Toen golfde er een lach van herkenning door het stadion vol Friezen, die precies voelden wat dit over Noordelingen zei.

De opera van Kwintshoul gaat over twee broers die samen leven met hun moeder. Als zij overlijdt lenen ze geld om het dak te laten repareren en een Russische vrouw te kopen. "Hierin zie je mijn lievelingsthema: het stuk gaat over gewone mensen die grip proberen te krijgen op hun leven. Je kunt even bij ze naar binnen kijken, met ze meevoelen hoe zij het leven ervaren. Daar kan ik nooit genoeg van krijgen."

Ze slaat op twee manieren werktitel

Roger Hendriks

Roger Hendriks (1956) zocht met zijn in 1983 behaalde artsenbul aanvankelijk een carrière in de automatiseringsbranche, maar toen hij in 1990 door Herman van Veen werd gevraagd om zijn privé-secretaris te worden, hoefde hij niet lang na te denken: "Een fantastische kans. Toen begon ik ook te schrijven en ging ik ervaren wat je allemaal schijnbaar uit het niets door middel van creativiteit vorm kunt geven." Samen met Van Veen schreef hij in 1986 al 'Donkerlokje en het Land van Licht'. Ook was hij mede-auteur en eindredacteur van 'Het Nationale Voetbalboek' (2000), auteur van het esotherisch sprookje 'De verdwijning van het mysterie' (2000), schreef kinderliedjes voor o.a. 'Kinderen voor Kinderen' en was hij anderhalf jaar lang columnist voor 'Andermans Veren' op Radio 2.

"Ik wil het (lezers)publiek laten beleven, dat hun gezondheid te maken heeft met de simpele vraag: voel ik me hier thuis? Een kerngevoel dat heel eigen is maar dat we door allerlei regels zijn vergeten. Door middel van humor, filosofietjes en gedachtengangen probeer ik dat gevoel op een respectvolle manier herkenbaar te maken."

De opera van Maasdijk - gebaseerd op gebeurtenissen in een dorpsschool - is voor Hendriks in meerdere opzichten een uitdaging. "Ik hou niet van rijm of zinnen die een lied alleen maar opvullen. Ik daag mezelf uit zin voor zin te zorgen voor betekenis en dat vraagt veel creativiteit. Bovendien wil ik mijn eigen invalshoek invlechten in het verhaal, namelijk dat kwalijke handelingen van mensen misschien wel begrijpelijk zijn, maar dat het niet goed te praten is als anderen daarvan het slachtoffer worden. Toch laten we ons in zulke gevallen gemakkelijk met doodoeners het zwijgen opleggen. Daarom geef ik deze opera vooral het thema mee dat je in elke situatie altijd een keuze kan maken: laat ik het gebeuren of geef ik mijn leven richting door zelf de kracht te vinden een stap te zetten die met 'mij' te maken heeft? Als het publiek dat eruit oppakt is de opera voor mij geslaagd."

Pontamoer (januari 2009)
& **Vuur en vlam** werktitel

Ruben van Gogh

Ruben van Gogh (1967) - alias de Man van Taal - heeft zich vanaf zijn studententijd jarenlang bezig gehouden met toneel, cabaret en dans. Tegenwoordig is hij vooral optredend dichter, cultureel presentator en schrijver van liedjes en teksten voor opera en musicals. Zo schreef hij het verhaal voor 'Kromme Jongens de Musical' en de volledige tekst voor 'De kus van de Pontamoer'. "Het gaf me een trots gevoel toen Maghen, Jolantha en Koojsje in die Heenweg-opera mijn teksten zongen. Ik was en blij fan van hen. Dat ik in 2008 genomineerd werd voor de titel 'Dichter des Vaderlands' voelde ook als een geweldige erkenning van mijn werk."

Inmiddels is Van Gogh wederom met componist Bob Zimmerman druk aan het brainstormen over de toon en de aard van de Lierse opera over de Priva. "Anders dan bij de Pontamoer, waarvoor ik eerst de tekst schreef en Zimmerman vervolgens de muziek, hebben we nu meer overleg vooraf over de aard en structuur. De Pontamoer was een frivole opera maar voor onze komende opera in november verwachten we een meer gedragen toonzetting te krijgen, zowel in de muziek als in de tekst."

De opera van De Lier is dus de derde productie waarvoor hij zich verdiept in Westlandse zaken. Via antiquariaten en internet heeft hij al een aardig Westlandarchief opgebouwd met foto's, romans en kronieken. "Langzamerhand word ik zo'n Westlandkenner dat ik in mijn woonplaats Utrecht wel eens laat vallen dat ik misschien liever regiodichter van Westland zou willen worden dan stadsdichter van Utrecht. Voor De Lier verdiep ik me nu weer in de geschiedenis van de Priva, in plofkachels en klimaatbeheersing.

De uitdaging is telkens weer uit alle gegevens een pakkend verhaal te destilleren met een logische opbouw. Ik zit net zo lang te lezen, puzzelen en schuiven tot ik denk: nu heb ik de lijn te pakken. Voor mij is dan pas de fase aangebroken van schrijven, spelen met taal dus, en dan ben ik ook helemaal in mijn element."

Beul, van een Baljuw & Tussen hemel en hel

Bam Commijs

Bam Commijs (1953) is componist, pianist en tekstschrijver van muziektheaterstukken. Hij leerde het muziekvak in de praktijk door in binnen- en buitenland te werken met musici, artiesten, koren en theatergroepen. Zijn stukken zijn zeer veelzijdig en herkenbaar, wat ook geldt voor zijn werk als librettist/tekstschrijver.

Op basis van gesprekken met bewoners uit de Zaanse wijk Kogerveld ontwikkelde hij het toneelstuk 'Verre Buren, Goede Vrienden' over de integratieproblemen in die wijk. Eerder schreef hij voor Dario Fo onder andere 'De Engel en de Duzend Doden', 'Afstallen' en de mini-huwelijksopera 'Forever and ever', die werd uitgevoerd in de Operalinten Heenweg en Kwintshoul.

Aan de 11kernenopera werkte Commijs mee als tekstschrijver van de opera's van Naaldwijk en 's-Gravenzande. "Omdat je voor deze stukken die in het verleden spelen, niet uit journaalbeelden kan putten hoe het praten en bewegen van mensen in die tijd was, moest ik dat vanuit mijn verbeelding invullen. Nu hoefde het voor mij niet allemaal precies te kloppen. Ik wilde namelijk in 'Douglas' laten zien hoe mensen door een schrikbewind worden aangetast en - in 'Tussen hemel en hel' - de tegenstelling uitwerken tussen bovenlaag en volk. Dat zijn eigenlijke problemen van alle tijden."

Altijd als hij naar een uitvoering van zijn stuk gaat kijken en hij bij zijn binnenkomst in de zaal allerlei stellingen op het toneel ziet staan, heeft hij dezelfde gedachte: Heb ik dat gedaan, heeft men dat allemaal voor de uitvoering van mijn werk gemaakt? En dan hoopt hij maar dat het publiek al die moeite enorm zal waarderen. Zelf zegt hij heel tevreden te zijn over 'zijn' twee voorstellingen. "Het was lang, massaal en licht chaotisch in Naaldwijk en kort, overzichtelijk en strak in 's-Gravenzande, maar zo waren deze stukken ook precies bedoeld. Ik kijk terug op een prettige en probleemloze samenwerking met Dario Fo, waarvan de 'doe maar gewoon je werk'-mentaliteit me steeds weer sterk aanspreekt."

Paleisgeheimen de opera

Aart van den Berg

De Westlander Aart van den Berg (1957) studeerde economie en theologie. In 1998 promoveerde hij en in dat jaar verscheen ook zijn boek 'God and the Economy', waarin hij kerkelijke verklaringen over economische ordeningen met elkaar vergeleek. Zijn passie is echter het schrijven van theater en cabaretproducties. Om hiervan ook zijn werk te maken richtte hij in 1996 Theater in Feite op, dat gevestigd is in 's-Gravenzande.

Vanaf dat moment houdt hij zich bezig met het schrijven van teksten voor theateracts waarmee belangrijke gebeurtenissen in het bedrijfsleven luister kunnen worden bijgezet. "Ik lever met name maatwerkproducties - cabaret, musical, sketches, theaterdiners - die ik speciaal voor de gelegenheid schrijf en produceer."

Hij kiest in de regel voor de musicalvorm als hij de opdracht krijgt om een 'community-project' te schrijven en te organiseren. 'Paleisgeheimen - de opera' is dan ook feitelijk zijn debuut als schrijver van een operaverhaal, in dit geval op muziek van Constantijn Huygens en tijdgenoten die speciaal door Bob Zimmerman bewerkt is tot partijen voor het kleine orkest, solisten, ensembles en koren.

"Ik vond het een geweldige uitdaging en een bijzonder leuke ervaring om nu eens een opera te schrijven. Eigenlijk moet ik wel bekennen dat ik typisch een man ben van popmuziek en luisterliedjes, dus toen ik de tekst voor een madrigaal moest schrijven vroeg ik bij Dario Fo: 'Wat is dat, een madrigaal?' Zo heb ik bij dit project ook nog dingen geleerd."

Dat Van den Berg de vraag kreeg het verhaal voor deze opera te schrijven, is niet helemaal toevallig. "Voor het project Paleisgeheimen van Kunstgebouw in november 2008 had ik de teksten van de nar geschreven, dus de voormalige 17e eeuwse bewoners waren voor mij geen vreemden meer. We hebben Huygens de gelegenheid geboden in deze opera zijn belevenissen aan het hof te onthullen, in muziek en verhaal. Ik vond het een eer om, al schrijvend, als het ware zijn pen te beroeren."

WAT AL GEWEEST IS...

Paleisgeheimen opera van Honselersdijk

april

Tussen hemel en hel opera van 's-Gravenzande

maart

De kus van de Pontamoer
opera van Heenweg - **januari**

Douglas, beul van een baljuw
opera van Naaldwijk - **februari**

**Zin om mee te zingen
of achter de schermen
mee te werken?**

Kijk op de website voor de mogelijkheden.
Tevens actuele informatie over data, locaties,
kortingen, kaartverkoopadressen en foto's op de website

Colofon

Uitgave, redactie en vormgeving:

Dario Fo, ondernemers in de kunst
Voorstraat 88, 2685 EP Poeldijk
tel 0174 244455
info@dariofo.nl
www.dariofo.nl

Fotografie:

Ardito
Emi Barendse
Sanne Peper
Fotostudio G.J. Vlekke

Drukwerk

Drukkerij Riezebos

Bezorging

Broosverspreidingen
0174-514508

Verspreidingsgebied

Westland en
Midden-Delfland

Oplage

55.000
mei 2009

VSBfonds Fonds 1818

Gemeente Midden-Delfland

www.11kernenopera.nl

De volgende editie verschijnt in juli 2009 waarin ondermeer informatie over de opera's in Ter Heijde en Wateringen en de sponsors.